

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ БЕЗПЕКИ
ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ**

**МАТЕРІАЛИ ДРУКУЮТЬСЯ
УКРАЇНСЬКОЮ,
АНГЛІЙСЬКОЮ
ТА ПОЛЬСЬКОЮ МОВАМИ**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

*VI Всеукраїнської
науково–практичної конференції
викладачів та фахівців–практиків*

ОХОРОНА ПРАЦІ: ОСВІТА І ПРАКТИКА

та

*XVI Всеукраїнської
науково–практичної конференції
курсантів, студентів, аспірантів та
ад'юнктів*

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОХОРОНИ ПРАЦІ

Львів – 2026

Голова:

АЗЮКОВСЬКИЙ Олександр Олександрович – ректор Національного технічного університету "Дніпровська політехніка" (НТУ ДП), кандидат технічних наук, професор;

**Заступники
голови:**

БОНДАР Дмитро Володимирович – ректор Львівського державного університету безпеки життєдіяльності (ЛДУБЖД), доктор юридичних наук, доцент, заслужений працівник цивільного захисту України, генерал-майор служби цивільного захисту.

БОГДАНОВА Ольга – кандидат технічних наук, голова правління Європейського співтовариства з охорони праці ESOSH, сертифікований експерт Інституту здоров'я та безпеки праці Tech IOSH (Великобританія), сертифікований експерт інституту здоров'я та безпеки праці CertIOSH (Велика Британія);

МАТВІЙЧУК Дмитро Лаврентійович – головний редактор науково-виробничого журналу «Охорона праці»;

ПОПОВИЧ Василь Васильович – проректор ЛДУБЖД з наукової роботи, полковник служби цивільного захисту, доктор технічних наук, професор.

**Члени
оргкомітету:**

БСЛКОВ Анатолій Серафимович – завідувач кафедри безпеки життєдіяльності ДВНЗ «Придніпровська держав-

Решетіло Д. В.

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ З ОХОРОНИ ПРАЦІ..... 27

Рудинець М. В.

ВІРТУАЛЬНІ ІНСТРУМЕНТИ ТА ОНЛАЙН-СЕРВІСИ У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЦИВІЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ..... 29

ФОРМУВАННЯ РИЗИК–ОРІЄНТОВАНОГО МИСЛЕННЯ

Афанасенко К. А., Головченко С. І., Григоренко О. М., Костенко Т. В., Іваненко О. О.

ОЦІНКА УРАЖЕННЯ ПЕРСОНАЛУ НЕБЕЗПЕЧНИМИ ЧИННИКАМИ ВИБУХУ ЯК КІЛЬКІСНИЙ КРИТЕРІЙ УПРАВЛІННЯ РИЗИКОМ..... 32

Афанасенко К. А., Головченко С. І., Григоренко О. М., Костенко Т. В.

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПЕРЕХОДУ ДО РИЗИК-ОРІЄНТОВАНОГО МИСЛЕННЯ ПРИ АНАЛІЗІ ВИБУХОВИХ ЗАГРОЗ В УМОВАХ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ..... 34

Липовий В. О., Гирянський Д. В.

КОНЦЕПЦІЯ ОЦІНКИ РИЗИКІВ НА ОБ'ЄКТАХ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ..... 37

Логвиненко В. М.

ЕТИЧНІ ВИМІРИ РИЗИК-ОРІЄНТОВАНОГО МИСЛЕННЯ В СИСТЕМІ ОХОРОНИ ПРАЦІ..... 39

Терещук О. В., Моїсєєв Є. О.

ФОРМУВАННЯ РИЗИК-ОРІЄНТОВАНОГО МИСЛЕННЯ ФАХІВЦІВ З ОХОРОНИ ПРАЦІ В КОНТЕКСТІ ЗМІН ПРАКТИКИ ПЕРЕВІРОК ДЕРЖПРАЦІ..... 41

THOMAS David

OCCUPATIONAL SAFETY AND HEALTH CHALLENGES AND CONSIDERATIONS IN DOMESTIC WASTE COLLECTION..... 43

СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ПРАЦІ ТА ОЦІНКА РИЗИКІВ

Азюковський О. О., Яворська О. О.

ВИКОРИСТАННЯ МОДЕЛІ «ДИНАМІКИ КАТАСТРОФ» ДЛЯ ПРОГНОЗУВАННЯ КРИТИЧНИХ ПЕРЕВАНТАЖЕНЬ У СИСТЕМАХ ОХОРОНИ ПРАЦІ..... 46

Беспалова А. В., Дашковська О. П., Книш О. І.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я ПІД ЧАС ТА ПІСЛЯ ВІЙНИ..... 50

Крувенко Г. М.

2. Керування ризиком. Методи загального оцінювання ризику (IEC/ISO 31010:2009, IDT) : ДСТУ IEC/ISO 31010:2013. [Чинний від 2014-07-01]. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 88 с.
3. Про затвердження Положення про класифікацію транспортних подій на залізничному транспорті : Наказ Міністерства інфраструктури України від 03.07.2017 р. № 235. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0904-17> (дата звернення: 27.04.2026).

УДК 621.791:614.8

ЕТИЧНІ ВИМІРИ РИЗИК-ОРІЄНТОВАНОГО МИСЛЕННЯ В СИСТЕМІ ОХОРОНИ ПРАЦІ

Логвиненко В.М., канд. філос. наук, доцент, доцент кафедри соціальної роботи, управління та суспільних наук

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

Сучасна система охорони праці потребує переосмислення фундаментальних засад безпеки. Відтак особливої ваги набуває ризик-орієнтоване мислення, яке враховує потенційні загрози і можливості ще на етапі планування та передбачає інтеграцію оцінки ризиків і можливостей у всі процеси організації діяльності підприємства [3]. Як зазначає В. Цопа цей підхід охоплює ідентифікацію небезпек, оцінку ризиків, які можуть вплинути на результативність системи менеджменту якості та безпеки, управління ними, а також визначення й впровадження запобіжних дій тощо [1, с. 4].

Перехід до ризик-орієнтованого мислення означає, що безпека вже не зводиться до формальних інструкцій і стає дотичною до сфери морального вибору. Традиційна «культура провини» ґрунтувалася на положенні, що кожен інцидент пояснювався індивідуальною помилкою чи недбалістю [4]. Проте сучасні соціотехнічні системи настільки складні, що проста модель «причина - наслідок» більше не може пояснити природу травматизму. За кожною «помилкою виконавця» стоїть цілий комплекс латентних системних дефектів, організаційних недоліків та етичних дилем [2]. Етичний вимір ризик-орієнтованого підходу полягає у визнанні того, що відповідальність за безпеку не може бути перекладена лише на окремого працівника. Це колективний процес, де моральні цінності – відповідальність, гідність, справедливість, сумлінність, турбота про життя – стають основою управління ризиками.

Оновлена філософія безпеки базується на такому розумінні відповідальності, коли замість пошуку винних акцент переноситься на виявлення системних вразливостей. З етичної точки зору це означає перехід

від покарання до відновлення та навчання. У такому контексті ризик-орієнтоване мислення перестає бути лише інструментом менеджменту. Воно набуває рис колективної етики, де кожен працівник визнається суб'єктом і має право критично оцінювати небезпеку без страху перед санкціями. Це створює основу для культури довіри й солідарності.

Окрім зазначеного, уваги заслуговує аксіологічний конфлікт, притаманний будь-якій системі управління ризиками, а саме: протистояння між прагматичним розрахунком «прийнятного ризику», який часто диктується економічною доцільністю, та абсолютною цінністю людського життя. Як стверджують S. Roeser, R. Hillerbrand, P. Sandin та M. Peterson, філософський аналіз дозволяє деконструювати ілюзію повної керованості ризиком і показати, що безпека – це не статичний стан, а динамічний процес узгодження інтересів [5].

Можна стверджувати, що етично зріле ризик-орієнтоване мислення вимагає відмови від технократичного ігнорування людини. Воно спирається на етику турботи, де безпека колег розглядається не лише як професійний обов'язок, а й як прояв солідарності в умовах невизначеності сучасного виробничого середовища.

Отже, інтеграція етичних вимірів у практику охорони праці перетворює формальні процедури на живу соціальну практику. Замість нагляду та дисциплінарного контролю система починає орієнтуватися на розвиток свідомої відповідальності. Це створює умови для формування «рефлексивної безпеки», де кожен учасник виробничого процесу усвідомлює свою роль у підтримці стійкості системи. Такий підхід не лише знижує ймовірність травматизму, а й сприяє гуманізації праці, утворюючи пріоритет людської гідності в умовах глобальних технологічних викликів. У сфері охорони праці це означає, що довіра та професійна етика стають такими ж важливими чинниками безпеки, як і найсучасніші системи моніторингу.

Список використаних джерел:

1. Цопа В. (2017). Ризик-орієнтоване мислення: основи, навчання та впровадження. *Охорона праці*. (8). 4-9.
2. Dekker, S. (2014). *The Field Guide to Understanding 'Human Error'* (3rd ed.). CRC Press. <https://doi.org/10.1201/9781317031833>
3. International Organization for Standardization. (2015). *ISO 9001:2015 and risk-based thinking: Implementation guidance*. Geneva: ISO. Retrieved from https://committee.iso.org/files/live/sites/tc176sc2/files/documents/ISO%209001%202015%20-%20Implementation%20guidance%20docs/ISO9001_2015_and_Risk.docx
4. Reason, J. (1997). *Managing the Risks of Organizational Accidents* (1st ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315543543>

5. Roeser, S., Hillerbrand, R., Sandin, P., & Peterson, M. (2012). Handbook of risk theory: Epistemology, decision theory, ethics, and social implications of risk. Springer Netherlands. <https://doi.org/10.1007/978-94-007-1433-5>

УДК 331.45:658.382

ФОРМУВАННЯ РИЗИК-ОРІЄНТОВАНОГО МИСЛЕННЯ ФАХІВЦІВ З ОХОРОНИ ПРАЦІ В КОНТЕКСТІ ЗМІН ПРАКТИКИ ПЕРЕВІРОК ДЕРЖПРАЦІ

*Терещук О. В., асистент кафедри охорони праці і цивільної безпеки;
Мойсєєв Є. О., здобувач вищої освіти*

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

Ризик-орієнтований підхід закладений у Законі України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності»: контрольні заходи плануються не “для всіх однаково”, а з урахуванням ступеня ризику від діяльності суб’єкта господарювання. Йдеться не про «пом’якшення вимог», а про іншу логіку: більше уваги тим, у кого ризики вищі, і менше формальних перевірок там, де ризики нижчі [2].

На практиці цю логіку реалізує Державна служба України з питань праці: критерії ризику та періодичність планових заходів фактично задають ритм планових перевірок у сферах охорони праці, промислової безпеки, гігієни праці, гірничого нагляду тощо. Для бізнесу, який системно працює з ризиками і вкладається у профілактику, це може означати і цілком практичний «бонус» – менше планових втручань та зрозуміліші правила гри.

Окремої уваги заслуговує проєкт постанови Кабінету Міністрів України щодо змін до критеріїв ризику та періодичності планових заходів нагляду Держпраці, оприлюднений у жовтні 2025 року. У супровідному повідомленні Держпраці окреслено цілі змін: зменшення навантаження на бізнес, спрощення організації та періодичності планових заходів, а також більш гнучкий підхід до нарахування балів залежно від виконання профілактичних заходів, що знижують ризик травмування. Текст проєкту фіксує, що зміни вносяться до чинних критеріїв, затверджених постановою КМУ, і оновлюють підхід до оцінювання ризику у відповідних сферах [1].

Якщо подивитися ширше, контроль у сфері охорони праці поступово зміщується від ідеї «знайти порушення» до ідеї «побачити, як працює система». Перевірка стає не стільки екзаменом на знання формальних вимог, скільки оцінкою того, чи керують ризиками реально – на робочому місці, у технологічному процесі, у підготовці персоналу.